

UCHWAŁA NR 122/2025
PAŃSTWOWEJ KOMISJI WYBORCZEJ
z dnia 17 marca 2025 r.

w sprawie sprawozdania finansowego Komitetu Wyborczego Konfederacja Wolność i Niepodległość z wyborów do Parlamentu Europejskiego przeprowadzonych w dniu 9 czerwca 2024 r.

Państwowa Komisja Wyborcza na podstawie art. 144 § 1 pkt 3 lit. a, c i e ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. — Kodeks wyborczy (Dz. U. z 2023 r. poz. 2408 oraz z 2024 r. poz. 721, 1572 i 1907)

postanawia

odrzuć sprawozdanie finansowe Komitetu Wyborczego Konfederacja Wolność i Niepodległość o przychodach, wydatkach i zobowiązaniach finansowych tego Komitetu, w tym o uzyskanych kredytach bankowych i warunkach ich uzyskania, związanych z udziałem w wyborach do Parlamentu Europejskiego przeprowadzonych w dniu 9 czerwca 2024 r., **z powodu** naruszenia art. 129 § 1 i § 2 pkt 2 oraz art. 132 § 1 i 5 Kodeksu wyborczego, a także w związku z nieudzieleniem odpowiednich wyjaśnień na pytania Państwowej Komisji Wyborczej, co uniemożliwiając potwierdzenie zgodności gospodarki finansowej Komitetu Wyborczego z przepisami Kodeksu wyborczego uzasadnia domniemanie naruszenia przepisów tego aktu prawnego.

Uzasadnienie

Komitet Wyborczy Konfederacja Wolność i Niepodległość przedłożył sprawozdanie finansowe Państwowej Komisji Wyborczej w dniu 10 września 2024 r., tj. z przekroczeniem terminu określonego w art. 142 § 1 Kodeksu wyborczego, który upłynął 9 września 2024 r. Sprawozdanie zostało nadesłane w formie cyfrowej, za pośrednictwem Elektronicznej Platformy Usług Administracji Publicznej (ePUAP)

i wpłynęło do skrzynki Krajowego Biura Wyborczego 10 września 2024 r. o godz. 11:31:10, co dokumentuje Urzędowe Potwierdzenie Przedłożenia. Ponadto Pełnomocnik Finansowy Komitetu w piśmie nadesłanym wraz ze sprawozdaniem potwierdził złożenie sprawozdania z przekroczeniem terminu ustawowego. Zgodnie z art. 144 § 1 i 2 Kodeksu wyborczego, wskazane uchybienie nie stanowi przesłanki do odrzucenia sprawozdania finansowego, pociąga natomiast za sobą konsekwencje określone w art. 147 § 1 pkt 1 Kodeksu wyborczego, który stanowi, że w razie niezłożenia w terminie sprawozdania finansowego przez komitet wyborczy partii politycznej – partii politycznej nie przysługuje prawo do dotacji, o której mowa w art. 150 lub art. 151 Kodeksu, oraz prawo do subwencji, o której mowa w art. 28 ustawy z dnia 27 czerwca 1997 r. o partiach politycznych.

Sprawozdanie sporządzone zostało zgodnie ze wzorem, określonym w rozporządzeniu Ministra Finansów w sprawie sprawozdania finansowego komitetu wyborczego. Do sprawozdania dołączono sprawozdanie biegłego rewidenta wybranego przez Państwową Komisję Wyborczą. Żaden z uprawnionych podmiotów, wymienionych w art. 144 § 7 Kodeksu wyborczego, nie zgłosił Państwowej Komisji Wyborczej zastrzeżeń do sprawozdania finansowego tego Komitetu.

W wyniku przeprowadzonego badania sprawozdania finansowego Komitetu, dołączonych do niego dokumentów, sprawozdania biegłego rewidenta oraz odpowiedzi Pełnomocnika Finansowego Komitetu, Państwowa Komisja Wyborcza stwierdziła, co następuje.

Komitet Wyborczy Konfederacja Wolność i Niepodległość wykazał w sprawozdaniu finansowym, że w okresie sprawozdawczym pozyskał przychody w wysokości 2 300 000,00 zł. Te przychody, zgodnie z art. 132 § 2 i art. 134 § 5 Kodeksu wyborczego, pochodziły z wpłat dokonanych przelewami na rachunek bankowy Komitetu z rachunku bankowego Funduszu Wyborczego partii politycznej Konfederacja Wolność i Niepodległość. Środki te gromadzone były na rachunku bankowym Komitetu o nr 16 1020 1026 0000 1102 0649 9497 prowadzonym w PKO Banku Polskim S.A. Do umowy rachunku bankowego wprowadzono zastrzeżenia, o których mowa w art. 134 § 6 Kodeksu wyborczego.

Z analizy historii rachunku bankowego wynika jednak, że poza tym Komitet w dniu 5 lipca 2024 r. na swój rachunek bankowy pozyskał środki finansowe w kwocie 800,00 zł, z naruszeniem art. 132 § 1 oraz art. 129 § 2 pkt 2 Kodeksu wyborczego. Jak bowiem wskazał Pełnomocnik Finansowy Komitetu w odpowiedzi przesłanej w dniu 3 marca 2025 r. na pytania Państwowej Komisji Wyborczej z dnia 29 stycznia 2025 r., wpłata ta była uzupełnieniem niewystarczających środków pieniężnych w celu sfinansowania opłat bankowych, a wysokość tych opłat nie była Pełnomocnikowi znana w chwili dokonywania przelewu, w związku z tym wpłacona została kwota przekraczająca sumę opłat bankowych. W efekcie powyższej wpłaty nie można zatem uznać za regulowanie zobowiązań finansowych Komitetu wyborczego na podstawie art. 130 Kodeksu wyborczego, gdyż za taką czynność można byłoby uznać wyłącznie wpłatę w kwocie odpowiadającej danemu długowi Komitetu, w tym przypadku zatem debetowi na rachunku bankowym Komitetu w chwili dokonania tej wpłaty. Wpłata środków w kwocie innej niż faktyczne zobowiązania Komitetu znane w chwili dokonywania wpłaty oznacza, że nie było to uregulowanie zobowiązań Komitetu z technicznym wykorzystaniem do tego rachunku bankowego Komitetu, ale pozyskiwanie środków przez Komitet po dniu wyborów, w celu dokonywania z tych środków ewentualnych wydatków Komitetu. To, że wpłata ta dokonana została na rachunek bankowy komitetu wyborczego utworzonego przez partię polityczną (jakim jest Komitet Wyborczy Konfederacja Wolność i Niepodległość), przez osobę fizyczną, w dniu 5 lipca 2024 r., oznacza, że nastąpiło naruszenie art. 132 § 1 oraz art. 129 § 2 pkt 2 Kodeksu wyborczego, zgodnie z którymi środki finansowe komitetu wyborczego partii politycznej mogą pochodzić wyłącznie z funduszu wyborczego tej partii, tworzonego na podstawie przepisów ustawy o partiach politycznych i nie mogą być pozyskiwane po dniu wyborów, w tym przypadku po dniu 9 czerwca 2024 r.

Należy w tym miejscu wskazać, że już tylko to naruszenie art. 132 § 1 Kodeksu wyborczego, na podstawie art. 144 § 1 pkt 3 lit. c stanowi bezwzględną podstawę odrzucenia sprawozdania finansowego Komitetu.

Powyższe oznacza przy tym także, że do wykazanych w sprawozdaniu Komitetu przychodów w kwocie 2 300 000,00 zł należy doliczyć środki finansowe

w wysokości 800,00 zł wpłacone po terminie na rzecz Komitetu przez osobę fizyczną. Środki te powinny zatem zostać wykazane w pozycji 18 sprawozdania i uwzględnione w jego pozycjach 16 i 17.

Państwowa Komisja Wyborcza ustaliła także, że kwota nadwyżki pozostała na rachunku bankowym Komitetu w wysokości 48,04 zł, nie została przekazana na rachunek bankowy Funduszu Wyborczego Partii tworzącej ten Komitet, do czego zobowiązuje art. 138 § 1 Kodeksu wyborczego, ale zgodnie z wydaną dyspozycją zamknięcia rachunku bankowego, przekazano ją na prywatny rachunek Pełnomocnika Finansowego. Przelew środków na rachunek bankowy Pełnomocnika Finansowego nie jest zatem dysponowaniem nadwyżką finansową Komitetu, a stanowi jego wydatek niezgodny z art. 129 § 1 Kodeksu wyborczego, zgodnie z którym komitet wyborczy może pozyskiwać i wydatkować środki jedynie na cele związane z wyborami. Środki pozyskane przez komitet wyborczy, także niezgodnie z prawem (jeżeli nie zostały przez komitet zwrócone darczyńcy lub przekazane na rzecz Skarbu Państwa) stanowią jego własność (jeśli są zgromadzone na rachunku bankowym – jest ich dysponentem) i komitet jest zobowiązany do dysponowania nimi zgodnie z przepisami prawa powszechnie obowiązującego, w tym przede wszystkim Kodeksu wyborczego. Skoro zatem Komitet Wyborczy Konfederacja Wolność i Niepodległość przyjął środki wpłacone na jego rzecz przez osobę fizyczną stały się one własnością Komitetu (Komitet jest ich dysponentem), a nie – jak stwierdził Pełnomocnik Finansowy Komitetu – stanowiły one jego własność, w związku z czym niewydatkowaną ich część Komitet zobowiązany był zwrócić na jego prywatny rachunek bankowy.

Komitet Wyborczy Konfederacja Wolność i Niepodległość wykazał w pozycji 23 sprawozdania wydatki lub koszty w łącznej kwocie 2 784 875,40 zł.

Komitet w sprawozdaniu wykazał, że jego koszty administracyjne wyniosły 70,00 zł, i zostały w całości przeznaczone na administrowanie i prowadzenie stron(-ny) internetowych(-wej) komitetu wyborczego.

Jako koszty usług obcych Komitet wykazał kwotę 2 726 803,66 zł. Koszty te zostały według sprawozdania Komitetu poniesione na:

- przygotowanie i zamieszczenie ogłoszeń oraz artykułów sponsorowanych w dziennikach i czasopismach: 27 715,53 zł,

- przygotowanie i wykonanie (w tym prace koncepcyjne i projektowe) radiowych ogłoszeń, spotów, audycji itp.: 1515,61 zł,
- emisję radiowych ogłoszeń, spotów, audycji itp.: 15 839,06 zł,
- przygotowanie i wykonanie (w tym prace koncepcyjne i projektowe) telewizyjnych ogłoszeń, filmów, spotów, audycji itp.: 7835,10 zł,
- emisję telewizyjnych ogłoszeń, filmów, spotów, audycji itp.: 738,00 zł,
- przygotowanie i wykonanie (w tym prace koncepcyjne i projektowe) plakatów, ulotek, billboardów itp.: 810 081,06 zł,
- usługę dystrybucji i ekspozycji plakatów, ulotek, billboardów itp.: 196 026,76 zł,
- przygotowanie i wykonanie (w tym prace koncepcyjne i projektowe) ogłoszeń, filmów, spotów, audycji itp., publikowanych w Internecie: 105 146,83 zł,
- publikację w Internecie ogłoszeń, filmów, spotów, audycji itp.: 432 856,57 zł,
- przygotowanie i wykonanie (w tym prace koncepcyjne i projektowe) innych materiałów wykorzystywanych w agitacji wyborczej (plakietki, koszulki, smycze, chorągiewki, czapeczki, długopisy itp.): 78 596,10 zł,
- usługa dystrybucji innych materiałów wykorzystywanych w agitacji wyborczej (plakietki, koszulki, smycze, chorągiewki, czapeczki, długopisy itp.): 761,10 zł,
- spotkania wyborcze: 536 574,17 zł, w tym:
 - wynajęcie sal, innych pomieszczeń lub powierzchni: 78 748,27 zł,
 - wynajęcie, zakup, transport, montaż, obsługa sprzętu, w tym urządzeń telekomunikacyjnych i audiowizualnych: 457 825,90 zł,
- wynajęcie sal, innych pomieszczeń lub powierzchni na cele inne niż spotkania wyborcze: 175 394,19 zł,
- wynajęcie, zakup, transport, montaż, obsługa sprzętu, w tym urządzeń telekomunikacyjnych i audiowizualnych na cele inne niż spotkania wyborcze: 38 349,80 zł,
- podróże: 21 905,57 zł,
- noclegi: 60 044,00 zł,
- pozostałe koszty poniesione na usługi obce: 217 424,21 zł,
- wynagrodzenia i składki na ubezpieczenie społeczne (w tym z tytułu umowy o dzieło lub zlecenie), nieuwjęte w pozycjach 24 i 31 sprawozdania: 24 397,00 zł.

– pozostałe wydatki lub koszty: 33 604,74 zł.

Wydatki Komitetu dokonywane były w terminach określonych w art. 129 § 3 Kodeksu wyborczego i mieściły się w limitach określonych w jego art. 135 i 136.

Komitet wykazał w sprawozdaniu zobowiązania niespłacone na ostatni dzień okresu sprawozdawczego, inne niż z tytułu kredytu, w wysokości 484 875,40 zł. W odpowiedzi Pełnomocnika Finansowego Komitetu na pytania Państwowej Komisji Wyborczej oświadczył on, że wszystkie zobowiązania ujęte w wykazie zostały uregulowane, jednakże nie przedłożył jakiegokolwiek potwierdzenia czy dowodu potwierdzającego to.

W pozycji 68 sprawozdania finansowego Komitetu (Pozostałe tytuły, niewymienione w pozycjach 63-66, wraz ze świadczeniami nieodpłatnymi, w tym świadczeniami wymienionymi w art. 132 § 5 oraz art. 133 ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. - Kodeks wyborczy) Komitet nie wykazał by przyjmował jakiegokolwiek korzyści majątkowe o charakterze niepieniężnym, w tym zgodne z art. 132 § 5 i art. 133 § 1 Kodeksu wyborczego.

Z informacji Pełnomocnika Finansowego Komitetu wynika, że Komitet posiadał stronę internetową. Jednak w pozycjach 28, 29 i 30 sprawozdania finansowego nie zostały uwzględnione jakiegokolwiek koszty wynikające z utworzenia, administrowania i prowadzenia strony internetowej Komitetu, jak również nie zostały wykazane jakiegokolwiek koszty związane z utrzymaniem domeny, na której umieszczono stronę internetową Komitetu. Pełnomocnik Finansowy Komitetu wyjaśnił, że domena, na której funkcjonowała strona internetowa Komitetu została udostępniona przez Partię tworzącą Komitet, a jej funkcjonowanie i administrowanie są wynikiem jego pracy własnej, co zdaniem Pełnomocnika mieści się w katalogu korzyści majątkowych o charakterze niepieniężnym, jakie mogą być przyjmowane przez Komitet Partii zgodnie z art. 133 Kodeksu wyborczego.

Państwowa Komisja Wyborcza wskazuje jednak, że ani udostępnienie domeny przez partię utworzonemu przez nią komitetowi wyborczemu, ani praca pełnomocnika finansowego komitetu polegająca na prowadzeniu strony komitetu nie mieszczą się w katalogu korzyści majątkowych o charakterze niepieniężnym ujętych zarówno w art. 133, jak i 132 § 5 Kodeksu wyborczego. Oznacza to, że Komitet nie mógł

przyjąć tych korzyści, a ich wartość powinna zostać ustalona i wykazana w pozycjach 22 sprawozdania finansowego Komitetu i doliczona do pozycji 16 tego sprawozdania.

Ponadto w sprawozdaniu finansowym Komitet nie wykazał jakichkolwiek kosztów związanych z najmem lokalu na siedzibę Komitetu. Siedziba Komitetu nie mieściła się przy tym w lokalu Partii Konfederacja Wolność i Niepodległość wskazanym jako jej siedziba w rejestrze partii politycznych prowadzonym przez Sąd Okręgowy w Warszawie. Pełnomocnik Finansowy Komitetu wyjaśnił co prawda, że lokal ten znajduje się w dyspozycji Partii tworzącej Komitet i został przez nią udostępniony Komitetowi do korzystania zgodnie z art. 133 Kodeksu wyborczego, ale nie przedstawił na to żadnego dowodu.

Ponadto z analizy dokumentów dołączonych do sprawozdania finansowego Komitetu wynika, że jeden z kontrahentów Komitetu wystawił korektę do Faktury VAT potwierdzającej wydatki Komitetu, zmniejszając wartość Faktury VAT o kwotę 18 019,50 zł, tj. z kwoty 18 450,00 zł do kwoty 430,50 zł. W odpowiedzi na pytanie Państwowej Komisji Wyborczej w tym zakresie Komitet wyjaśnił, że korekta faktury wynika z faktu, iż pierwotna faktura została wystawiona błędnie. W związku z powyższym Państwowa Komisja Wyborcza ponownie skierowała pytanie do Komitetu o przedłożenie specyfikacji pierwotnego zamówienia wraz z zakresem prac, które firma zobowiązała się wykonać na rzecz Komitetu oraz specyfikacji ostatecznego wykonania usługi wraz z zakresem prac, które firma faktycznie wykonała. W odpowiedzi na pytania Państwowej Komisji Wyborczej w tej sprawie Komitet nie wyjaśnił tej kwestii, wskazując przy tym informacje nieodpowiadające stanowi faktycznemu, nie dołączając jednocześnie żadnych dokumentów w tej sprawie. W związku z powyższym należy uznać, że czynność ta była wyłącznie pozorną, dokonaną w celu zmniejszenia wartości zobowiązań Komitetu przez spółkę prawa handlowego, a zatem podmiot inny niż wymieniony w art. 132 § 6 Kodeksu wyborczego. Zgodnie zatem z art. 144 § 2 Kodeksu wyborczego, w przypadku dokonania czynności skutkującej zmniejszeniem wartości zobowiązań komitetu przez inną osobę aniżeli wymieniona w art. 132 § 6 Kodeksu wyborczego, tj. przez osobę inną niż obywatela polskiego mającego miejsce stałego zamieszkania na terenie

Rzeczypospolitej Polskiej, sprawozdanie komitetu wyborczego podlega bezwzględnemu odrzuceniu.

Poza tym Komitet do dokumentacji przedłożonej Państwowej Komisji Wyborczej dołączył m.in. dowód księgowy z dnia 10 maja 2024 r., zawierający w jednej z pozycji zakup alkoholu za kwotę 64,00 zł. W odpowiedzi na pytania Państwowej Komisji Wyborczej, o cel wyborczy zakupu alkoholu, Pełnomocnik Finansowy Komitetu wyjaśnił, że było nim spotkanie z kontrahentem i ludźmi od prowadzenia kampanii. Powyższy wydatek niewątpliwie należy jednak uznać jako naruszający art. 129 § 1 Kodeksu wyborczego. Oznacza to, że Komitet także te środki (64,00 zł) wydatkował na cele niezwiązane z wyborami.

Ponadto całość kwoty, na jaką wystawiony został przywołany wyżej dowód księgowy z dnia 10 maja 2024 r., tj. 180,00 zł, opłacona została ze środków prywatnych podmiotu innego niż Komitet Wyborczy Konfederacja Wolność i Niepodległość w dniu 10 maja 2024 r., po czym, w dniu 14 maja 2024 r., Komitet przelał równowartość tych środków temu podmiotowi, wskazując w tytule przelewu, „koszty spotkania na trasie kampanii”. Oznacza to, że środki finansowe w kwocie 180,00 zł pochodziły z pożyczki udzielonej Komitetowi, a zatem zostały pozyskane przez Komitet niezgodnie z art. 132 § 1 Kodeksu wyborczego, który – jak już wyżej wskazano – jednoznacznie stanowi, że środki finansowe komitetu wyborczego partii politycznej mogą pochodzić wyłącznie z funduszu wyborczego tej partii, tworzonych na podstawie przepisów ustawy o partiach politycznych.

Dokonywanie zakupów przez osobę fizyczną czy też przez podmiot inny niż komitet wyborczy z ich własnych środków na rzecz komitetu wyborczego, a następnie dokonanie temu podmiotowi, ze środków komitetu, zwrotu równowartości środków wydatkowanych na zakupy dokonane na rzecz komitetu, stanowi pożyczkę udzieloną komitetowi przez ten podmiot, a tym samym narusza art. 132 § 1 Kodeksu wyborczego. Takie stanowisko ugruntowane zostało w orzecznictwie Sądu Najwyższego, który jednoznacznie zakwalifikował tego typu operacje finansowe jako niedozwolone swoiste kredytowanie (zob. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 9 czerwca 2011 r., sygn. akt III SW 2/11 i III SW 3/11; z dnia 18 listopada 2010 r., sygn. akt III SW 390/10). Analogiczna ocena takich operacji została dokonana

przez Sąd Najwyższy przy rozpatrywaniu skarg na uchwały Państwowej Komisji Wyborczej odrzucające roczne sprawozdania finansowe partii politycznych (postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 25 września 2009 r., sygn. akt 5 III SW 47/09, z dnia 18 listopada 2010 r., sygn. akt III SW 390/10 i III SW 391/10 oraz z dnia 25 lutego 2015 r., sygn. akt III SW 1/15).

W związku z tym, że Komitet Wyborczy Konfederacja Wolność i Niepodległość także w tym przypadku przyjął środki finansowe pochodzące z innego źródła niż Fundusz Wyborczy tej Partii (z pożyczki udzielonej Komitetowi przez osobę fizyczną), jak już wyżej wskazano, na podstawie art. 144 § 1 pkt 3 lit. c Kodeksu wyborczego, jego sprawozdanie podlega odrzuceniu.

Należy przy tym wyraźnie podkreślić, że zarówno ta regulacja Kodeksu wyborczego, jak i art. 144 § 2 tego aktu prawnego, nie pozostawiają żadnego marginesu na ocenę Państwowej Komisji Wyborczej. W przypadku stwierdzenia przyjęcia przez komitet wyborczy partii politycznej środków finansowych pochodzących z innego źródła niż jej Fundusz Wyborczy, jak i dokonania czynności skutkującej zmniejszeniem wartości zobowiązań komitetu przez inną osobę niż wymieniona w art. 132 § 6 Kodeksu, Państwowa Komisja Wyborcza zobowiązana jest do odrzucenia sprawozdania finansowego komitetu wyborczego bez względu na kwotę nielegalnie przyjętych przez komitet środków finansowych czy korzyści majątkowych. Przestrzeganie tych regulacji Kodeksu wyborczego racjonalny ustawodawca uznał za na tyle fundamentalne i mające znaczenie dla finansowania kampanii wyborczej i uczestniczących w niej komitetów wyborczych, za odgrywające tak istotną rolę dla zapewnienia uczciwości, równości, sprawiedliwości i legalności rozumianego szeroko procesu wyborczego, że ich naruszenie wskazał jako te, które obligatoryjnie przesądzają o odrzuceniu sprawozdania finansowego komitetu, bez względu na to, w jakiej kwocie środki przyjął komitet wyborczy partii politycznej z niedozwolonego źródła, czy naruszenia te wynikały z nieświadomości pełnomocnika finansowego komitetu, czy były zawinione, czy też nie. Nie pozostawia wątpliwości, że Państwowa Komisja Wyborcza obowiązana jest odrzucić sprawozdanie komitetu utworzonego przez partię polityczną w razie potwierdzenia faktu przyjmowania lub pozyskiwania środków finansowych przez komitet ze źródeł niedozwolonych, niezależnie

od ich wysokości i niezależnie od okoliczności, w jakich zostały przyjęte lub pozyskane. Przepisy te nie pozostawiają żadnego pola do uznaniowości i miarkowania sankcji do wagi błędów popełnionych w sprawozdaniu finansowym komitetu (por. także postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 23 kwietnia 2002 r., III SW 4/02).

Podjęcie przez Państwową Komisję Wyborczą innego rozstrzygnięcia w tej sprawie niż jednoznacznie wynikające z przywołanych regulacji Kodeksu wyborczego narażałoby ją na zarzut działania niezgodnego z prawem. Państwowa Komisja Wyborcza, zgodnie z zasadą praworządności (legalizmu) wyrażoną w art. 7 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, działa zaś na podstawie i w granicach prawa powszechnie obowiązującego, respektując jego przepisy. Przepisy prawa określające zadania i obowiązki Państwowej Komisji Wyborczej nie tylko stanowią kompetencję do działania, lecz są także źródłem nakazów i zakazów wyznaczających ramy prawne ich działania. Celem zasady legalizmu jest bowiem przeciwdziałanie dowolności i arbitralności działania organów państwa oraz możliwość kontroli w oparciu o kryterium zgodności z obowiązującym prawem.

Powyższe oznacza jednocześnie, że także środki w kwocie 180,00 zł powinny zostać wykazane w pozycji 18 sprawozdania i ujęte w jego pozycjach 16 i 17.

Państwowa Komisja Wyborcza wskazuje, że w pozycji 68 sprawozdania finansowego (Pozostałe tytuły, niewymienione w pozycjach 63-66, wraz ze świadczeniami nieodpłatnymi, w tym świadczeniami wymienionymi w art. 132 § 5 oraz art. 133 ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. - Kodeks wyborczy) Komitet wykazał „0,00”, co oznaczałoby, że Komitet nie przyjmował żadnych tego typu korzyści. Jednak po analizie dokumentów finansowych Komitetu Państwowa Komisja Wyborcza ustaliła, że Komitet dokonał zakupu nie mniej niż 19 126 sztuk banerów za kwotę nie mniejszą niż 564 867,24 zł. W dokumentacji finansowej Komitetu znajdują się potwierdzenia zakupu powierzchni niezbędnej do eksponowania wyłącznie około 60 banerów Komitetu. Skoro zatem Komitet nie wykazał przyjęcia jakichkolwiek korzyści majątkowych o charakterze niepieniężnym, a zatem także tych dozwolonych, wskazanych w art. 132 § 5 Kodeksu wyborczego, polegających między innymi na nieodpłatnym udostępnianiu miejsc do ekspozycji materiałów wyborczych przez osoby fizyczne nieprowadzące działalności gospodarczej w zakresie reklamy,

należało wyjaśnić, kto i środkami w jakiej wysokości finansował powierzchnię niezbędną do umieszczenia tych banerów, jak i ich uprzątnięcie.

W odpowiedziach na zadane przez Państwową Komisję Wyborczą pytania w tej kwestii Pełnomocnik Komitetu Wyborczego stwierdził z jednej strony, że „Komitet korzystał ze świadczeń osób w zakresie określonym w art. 132 Kodeksu wyborczego”, jednocześnie jednak wskazał, że nie ma potrzeby korygowania liczb przedstawionych w sprawozdaniu finansowym Komitetu oraz, że ze „względu na rozproszenie oraz niemożliwy do skontrolowania charakter, nie jest możliwe zebranie informacji na temat każdego miejsca, w którym znalazł się baner wyborczy Komitetu”, by w kolejnych wyjaśnieniach wskazać, że Komitet nie korzystał ze świadczeń osób prywatnych w sposób uzgodniony i zatwierdzony przez pełnomocnika finansowego za wyjątkiem pracy osób wchodzących w skład Komitetu. Pełnomocnik Finansowy Komitetu stwierdził dalej, że „Podczas kampanii podejmowane były natomiast działania mające charakter agitacji wyborczej osób prywatnych, o której mowa w art. 106 Kodeksu wyborczego. Są to działania, do których uprawnieni są wszyscy wyborcy. To właśnie tego rodzaju świadczenia, podejmowane spontanicznie przez ludzi w celu pomocy w promowaniu kandydatów/listy/partii mieliśmy na myśli udzielając odpowiedzi, że w ogóle tego rodzaju nieodpłatne świadczenia miały miejsce. Ze względu na ich incydentalny i rozproszony charakter, nie są one możliwe do ujęcia i wykazania w sprawozdaniu finansowym. Podejmowane były jednostronnie przez osoby działające i Komitet nie był w nich stroną. Towarzyszące takiemu działaniu wydatki, jak np. pokrycie kosztów paliwa użytego na potrzeby kampanii samochodu, Komitet zgadzał się pokrywać incydentalnie, mając jednoznacznie potwierdzony charakter wydatku oraz klarowną dyspozycję szefa sztabu, który w tego rodzaju działaniach kampanijnych partycypował i je zatwierdzał jako przeznaczone na cele kampanii wyborczej”.

Tym samym Pełnomocnik Finansowy Komitetu Wyborczego Konfederacja Wolność i Niepodległość potwierdził, że nawet nie mając pełnej wiedzy co do tego, gdzie będą umieszczane jego banery, kto je będzie rozpowszechniał, w jaki sposób będzie odbywała się ich dystrybucja, wykorzystywał te podmioty do swoich celów, udostępniał im swoje materiały w celu ich dystrybuowania i tylko „incydentalnie”

pokrywał część kosztów tych działań. Oznacza to niewątpliwie, że Komitet – nie mając wiedzy co do tego, kto te korzyści świadczył na jego rzecz (dystrybuował materiały, udostępniał powierzchnię do tego niezbędną itp.) świadomie przyjmował korzyści majątkowe także od innych podmiotów niż wymienione w art. 132 § 5 pkt 4 Kodeksu wyborczego. Państwowa Komisja Wyborcza, opierając się na danych wynikających z dokumentów finansowych Komitetu, w których uwzględnione zostały koszty powierzchni opłaconej przez Komitet w celu ekspozycji jego materiałów wyborczych ustaliła, że wartość korzyści majątkowych o charakterze niepieniężnym przyjętych przez Komitet Wyborczy Konfederacja Wolność i Niepodległość wbrew regulacjom prawnym przywołanego art. 132 § 5 Kodeksu wyborczego, polegających na dystrybucji tych materiałów i na przyjęciu powierzchni do umieszczania banerów oraz ich uprzątnięcia od podmiotów innych niż wymienione w tym artykule z pewnością stanowi nie mniej niż 5% wartości tych banerów, tj. 28 243,36 zł. Powyższego oszacowania minimalnej wartości przyjętych nielegalnie korzyści majątkowych o charakterze niepieniężnym dokonano z dużą ostrożnością opierając się – jak wyżej wskazano – przede wszystkim na dokumentach finansowych tego Komitetu, a także na danych ze sprawozdań komitetów wyborczych uczestniczących w tych samych i innych wyborach.

Zatem mając na uwadze to, że Komitet niewątpliwie przyjął korzyści majątkowe o charakterze niepieniężnym z naruszeniem przepisów art. 132 § 3-6 Kodeksu wyborczego o łącznej wartości nie niższej niż 28 243,36 zł, tj. przekraczającej wartość, o której jest mowa w art. 144 § 1 pkt 2 Kodeksu wyborczego, jako tej, której nieprzekroczenie pozwala na przyjęcie sprawozdania Komitetu ze wskazaniem uchybień, sprawozdanie to podlega odrzuceniu także na podstawie art. 144 § 1 pkt 3 lit. e Kodeksu wyborczego.

Wartość korzyści majątkowych o charakterze niepieniężnym przyjętych przez Komitet (co najmniej 28 243,36 zł) powinna zostać wykazana w pozycji 22 sprawozdania i ujęta w jego pozycji 16.

Powyższe analizy oznaczają również ponad wszelką wątpliwość, że sprawozdanie Komitetu nie odpowiada stanowi faktycznemu, co narusza ustawowy obowiązek sprawozdawczy określony w art. 142 § 1 Kodeksu wyborczego w związku

z przepisami rozporządzenia Ministra Finansów w sprawie sprawozdania finansowego komitetu wyborczego. To uchybienie, zgodnie z art. 144 § 1 i 2 Kodeksu wyborczego, nie stanowi jednak przesłanki do odrzucenia sprawozdania finansowego Komitetu.

Pełnomocnik Wyborczy Komitetu nie zawiadomił Państwowej Komisji Wyborczej o adresie strony internetowej Komitetu. Stanowi to naruszenie art. 102 § 1 Kodeksu wyborczego, zgodnie z którymi pełnomocnik wyborczy w terminie 3 dni od dnia upływu terminu na zgłoszenie do rejestracji list kandydatów lub kandydata, zawiadamia ten organ o adresie strony internetowej, na której zobowiązany jest prowadzić rejestry zaciągniętych kredytów oraz wpłat o wartości przekraczającej łącznie od jednej osoby fizycznej kwotę minimalnego wynagrodzenia za pracę, ustalanego na podstawie odrębnych przepisów, obowiązującego w dniu poprzedzającym dzień ogłoszenia postanowienia o zarządzeniu wyborów. Zgodnie z art. 144 § 1 i 2 Kodeksu wyborczego również to uchybienie nie stanowi przesłanki do odrzucenia sprawozdania finansowego.

Państwowa Komisja Wyborcza podkreśla, że w celu zachowania szczególnej staranności i rzetelności prowadzonego badania, poza dogłębną i precyzyjną analizą sprawozdania finansowego Komitetu Wyborczego Konfederacja Wolność i Niepodległość oraz dołączonej do niej dokumentacji finansowej, na podstawie art. 144 § 3 Kodeks wyborczy, zwracała się także z szeregiem pytań i prośbami o wyjaśnienia w kwestiach dotyczących jego finansowania. Pełnomocnik Finansowy Komitetu udzielił odpowiedzi tylko na część przesłanych do niego pytań, jednak w znacznej części w sposób zdawkowy, nieodnoszący się do meritum tych spraw, nierozwiewający wątpliwości w kwestiach będących przedmiotem tych pytań.

Należy w tym miejscu odwołać się do orzecznictwa Sądu Najwyższego, który stwierdził, że jeżeli partia (czy komitet wyborczy) nie uzyskał żadnych środków z niedozwolonych źródeł, to nic nie stało na przeszkodzie złożeniu stosownych wyjaśnień i dowodów w sprawie wykazujących i potwierdzających legalność jej finansowania. Komitet nie udzielił wyczerpujących, wystarczających odpowiedzi na zadawane mu pytania, jak i nie przedstawił niezbędnych dowodów w tych sprawach. Nie udzielił też wystarczających wyjaśnień w tych sprawach w celu udowodnienia, że nie przyjmował w sposób sprzeczny z prawem wartości niepieniężnych

(por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 22 września 2008 r., III SW 7/08). Zatem nie tylko nieudzielenie w ogóle wyjaśnień na pytania kierowane do komitetu przez Państwową Komisję Wyborczą, ale także ich udzielenie, ale w sposób niepozwalający na stwierdzenie, że jego gospodarka finansowa prowadzona była zgodnie z prawem, uprawnia do przyjęcia domniemania, że Komitet to prawo naruszył, szczególnie, jeśli wskazują na to inne dokumenty załączone do sprawozdania. W innym postanowieniu Sąd Najwyższy stwierdził wręcz, że brak wyjaśnienia niezgodności finansowych przez komitet wyborczy rodzi domniemanie faktyczne dokonania naruszeń prawa skutkujących odrzuceniem sprawozdania finansowego (por. postanowienie z dnia 14 października 2008 r., III SW 10/08).

Podsumowując Państwowa Komisja Wyborcza wskazuje, że Komitet Wyborczy Konfederacja Wolność i Niepodległość przyjął z naruszeniem art. 129 § 2 pkt 2 Kodeksu wyborczego środki finansowe w kwocie 800,00 zł. Ponadto niezgodnie z art. 129 § 1 Kodeksu Wyborczego Komitet wydatkował środki w łącznej kwocie 112,04 zł, na którą składały się środki 48,04 zł wypłacone z rachunku Komitetu osobie fizycznej i 64,00 zł wydatkowane przez Komitet na zakup alkoholu..

Jednak ponadto, przyjmując nad wyraz ostrożne obliczenia, Państwowa Komisja Wyborcza ustaliła, że Komitet przyjął niedozwolone korzyści majątkowe o charakterze niepieniężnym, tj. niemieszczące się w katalogu określonym w art. 132 § 5 Kodeksu wyborczego o wartości nie niższej niż 28 243,36 zł. Już tylko ta wartość – samodzielnie – przekracza 1% ogólnej kwoty przychodów Komitetu, a zatem także tylko samo to naruszenie, zgodnie z art. 144 § 1 pkt 3 lit. a w związku z art. 144 § 1 pkt 2 Kodeksu wyborczego, stanowi przesłankę do odrzucenia sprawozdania finansowego tego Komitetu.

Natomiast należy wyraźnie zaznaczyć, że łącznie wartość tych naruszeń wynosi 28 355,40 zł, co przekracza 1% ogólnej kwoty przychodów Komitetu, a zatem bezwzględnie zobowiązuje Państwową Komisję Wyborczą, na podstawie art. 144 § 1 pkt 3 lit. a w związku z art. 144 § 1 pkt 2 Kodeksu wyborczego, do odrzucenia sprawozdania finansowego tego Komitetu.

Regulacje Kodeksu wyborczego określające przesłanki odrzucenia sprawozdania finansowego Komitetu wyborczego są jednoznaczne i w przypadku

naruszenia przez Komitet przywołanych wyżej art. 129 § 1, art. 129 § 2 pkt 2 czy 132 § 5 Kodeksu wyborczego, decyzję Państwowej Komisji Wyborczej w sprawie odrzucenia sprawozdania finansowego komitetu uzależniają wyłącznie od stosunku środków pozyskanych lub wydatkowanych przez komitet niezgodnie z prawem do ogólnej kwoty przychodów tego komitetu. Jeżeli wysokość 1% ogólnej kwoty przychodów została przekroczona, Państwowa Komisja Wyborcza nie ma żadnego marginesu na ocenę tego, czy naruszenie to nastąpiło z winy osoby dokonującej operacji finansowych, a także czy osoba odpowiedzialna za te operacje działała pod wpływem błędu, zmęczenia czy stresu. Przepisy Kodeksu wyborczego w tej kwestii nie mają charakteru zaleceń, lecz bezwzględnie obowiązują.

Nie pozostawia zatem wątpliwości to, że Państwowa Komisja Wyborcza już tylko na podstawie tych naruszeń prawa zobowiązana jest odrzucić sprawozdanie finansowe Komitetu, albowiem środki pozyskane lub wydatkowane przez Komitet z ich naruszeniem przekroczyły łącznie 1% przychodów Komitetu. Nie mają przy tym znaczenia okoliczności, w jakich środki te zostały pozyskane lub wydatkowane nielegalnie przez Komitet. Przepis ten – poza proporcją środków pozyskanych z naruszeniem prawa do łącznych przychodów komitetu – nie pozostawia żadnego pola do uznaniowości w stosunku do błędów popełnionych w sprawozdaniu finansowym komitetu.

Państwowa Komisja Wyborcza wskazuje jednak także na to, że o ile w przypadku naruszenia art. 129 § 1 i 2, jak i art. 132 § 5 Kodeksu wyborczego, przepisy tego aktu prawnego jej decyzję w sprawie odrzucenia sprawozdania finansowego komitetu uzależniają od stosunku środków pozyskanych lub wydatkowanych łącznie przez komitet niezgodnie z prawem do ogólnej kwoty przychodów tego komitetu, to w przypadku naruszenia przez komitet wyborczy partii politycznej art. 132 § 1 Kodeksu wyborczego, a także w przypadku dokonania czynności skutkującej zmniejszeniem wartości zobowiązań komitetu przez inną osobę aniżeli wymieniona w art. 132 § 6 Kodeksu – bez względu na charakter komitetu – Państwowa Komisja Wyborcza bezwzględnie zobowiązana jest do odrzucenia sprawozdania finansowego komitetu wyborczego. Zatem podjęcie przez Państwową Komisję Wyborczą innego rozstrzygnięcia w tej sprawie niż wynikające jednoznacznie i bezwarunkowo

z przywołanych regulacji Kodeksu wyborczego narażałoby ją na zarzut działania niezgodnego z prawem. Taka konstrukcja prawna zabezpiecza komitety wyborcze przed ewentualnym stronnictwem, dowolnym działaniem organów państwa wobec nich, a organy te przed takimi ewentualnymi oskarżeniami.

Mając powyższe na uwadze sprawozdanie Komitetu nie może zostać przyjęte i należy je odrzucić.

Ponadto Państwowa Komisja Wyborcza wskazuje, że zgodnie z art. 149 § 1 Kodeksu wyborczego, korzyści majątkowe przyjęte przez komitet wyborczy z naruszeniem przepisów tego Kodeksu podlegają przepadkowi na rzecz Skarbu Państwa. Jeżeli korzyść majątkowa została zużyta lub utracona, przepadkowi podlega jej równowartość. Na podstawie art. 149 § 4 Kodeksu wyborczego, Komitetowi Wyborczemu Konfederacji Wolność i Niepodległość przysługuje prawo dobrowolnego wpłacenia, w terminie 14 dni od dnia doręczenia mu uchwały Państwowej Komisji Wyborczej, na rachunek bankowy urzędu skarbowego właściwego dla siedziby Komitetu, równowartości korzyści przyjętych z naruszeniem przepisów Kodeksu wyborczego. Potwierdzenie wpłacenia równowartości tych korzyści, tj. środków w kwocie 47 242,86 (800,00 zł + 180,00 zł + 28 243,36 zł + 18 019,50 zł) Komitet zobowiązany jest przedstawić Państwowej Komisji Wyborczej. W przypadku niedokonania dobrowolnej ich wpłaty, wszczęte zostanie postępowanie określone w art. 149 § 6 Kodeksu wyborczego.

Po ustaleniu powyższego na podstawie sprawozdania finansowego Komitetu, załączonych do niego dokumentów, sprawozdania biegłego rewidenta Państwowa Komisja Wyborcza, postanowiła jak w sentencji.

Od niniejszego postanowienia Pełnomocnikowi Finansowemu Komitetu Wyborczego Konfederacja Wolność i Niepodległość przysługuje prawo wniesienia skargi do Sądu Najwyższego, w terminie 14 dni od dnia doręczenia tego postanowienia.

Przewodniczący
Państwowej Komisji Wyborczej

Sylwester Marciniak